

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

Nr 33.

Stockholm den 8 September 1909.

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 år .. kr. 4: 50 1/2 år .. kr. 2: 50 3/4 .. " 3: 50 1 .. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorter som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Sthlm 1909. F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	---	---

Seger och nederlag?

Det sedan en månad tillbaka pågående sociala kriget har fått sin afslutning genom den öfverenskommelse som sistlidne fredag träffades mellan å ena sidan Landssekreteriatet och Svenska Typograf-förbundets styrelse och å andra sidan styrelserna för de stora arbetsgifvareorganisationerna, med undantag af Svenska Arbetsgifvareföreningen. Storstrejken är afblåst, den konflikt, som ännu kvarstår, kan endast betecknas som en industristrejk.

Nedläggandet af striden måste på alia håll hälsas med glädje; ingen, äfven om han stått personligen utanför såväl de förluster som svårigheter som strejken medfört, har kunnat undgå den förfärliga, tryckande känslan af den stora olycka, som drabbade vårt land genom detta förödande krig, eller kunnat skjuta undan tanken på de lidanden som genom detsamma förts in i tusentals hem. Och nu är fred — i hvilket fall som helst en preliminär sådan — slutet.

Kan det nu, får det nu talas om seger, om nederlag?

Oföränderliga bakom den yttre uppgörelsen kvarstå de ekonomiska och sociala motsättningar, som framkallat konflikten. Seger är undanröjande och utjämnande af desamma, nederlag är uppgifvande af hoppet därom.

Intet af detta har inträffat. Och den seger man på vissa håll talar om är ett helt annat begrepp än det vi nyss utgått ifrån.

Samhället har segrat, säger man. Hvem är då samhället? Utan öfverdrift kan man påstå, att förutsättningen för en hel del uttalanden i den konflikt som nu vunnit en partiell lösning är, att samhället blott består af dem, som i frågan för dagen tänka lika med de respektive artikelförfattarna. De andra äro »samhällets» fiender. Men den uppfattningen är ödesdigert falsk, som gör »samhället» identiskt med ett större eller mindre fåtal, eller en klass, eller ena hälften af nationen. Samhället äro vi alla, äfven arbetarne. Icke ens storstrejken, då den uppträder under sådana former, som här skett, kan upphäfvva detta faktum. De, som *verkligt* ställt sig utanför samhället, äro en försvinnande procent. Här är icke platsen att påpeka den enes eller den andres större rätt, ej heller de förringar och felgrepp, som begåtts under striden. Men vi kunna icke gilla den uppfattning, som ger vid handen, att *samhället* har vunnit en seger och arbetarna bebesegrats. Samhället segrar i ett fall som detta endast i den måtto det funnit ett medel att lösa in-tresse-motsatserna — aldrig blott genom den ena partens nederlag. Att en sådan uppfattning emel-

Promenaddräcker och Kappor

Vår stora mellangenre rekommenderas.

Elegant smak! Solidt arbete! Förmånliga priser!

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

G. Holmbloms

lertid finnes och gör sig gällande i den allvarstunga stund, då öfverenskommelsen mellan de två stridande pågå, är ödesdigert. Den gör vägen så mycket längre fram till den verkliga segern öfver de sociala missförhållanden, hvilka framkalla strejker och lockouter. Den kommer agg och förbittring att blossa upp i ett ögonblick, då det mera än någonsin ligger vikt uppå att dämpa klasshatet och slå bro öfver den klyfta, som redan förut alltför mycket vidgats.

Det samhälle, som i denna stund kan triumfera öfver en s. k. seger, är ett samhälle, som söndrar sig mot sig själf. Här kan icke och får icke vara tal om seger och nederlag. Den förödande striden är slut — det är hvad vi nu alla närmast kunna glädja oss åt. Må den tid, som kommer, nyttjas väl, så att seger *verkligen* en gång vinnes — af *båda* parterna i ett lyckligare ordnad samhälle.

Berlins sociala kvinnskolas första arbetsår.

Den sociala kvinnskola, som i oktober förlidet år under ledning af dr Alice Salomon öppnades i Berlin i Pestalozzi-Fröbelhaus, har nu sitt första arbetsår bakom sig. Den tyska kvinnotidningen "Neue Bahnen" yttrar i sin redogörelse för skolans verksamhet, att man kan anse, att dess första år varit särdeles framgångsrikt och att arbetets läggning visat det riktiga i den princip, som låg till grund för densamma. Denna var af tvåfaldig art. Den sociala kvinnskolan afsåg dels att utgöra en fortbildningskurs i vissa bestämda kunskapsgrenar, dels att såsom social yrkesskola gifva en teoretisk och praktisk utbildning i socialt arbete. Hvad den första uppgiften beträffar, lades undervisningen i den lägre kursen, hvilken upptog från skolorna nyss utgångna unga flickor, så, att man kan beteckna densamma med "utbildning i sociala uppgifter för husmödrar". Undervisning har lämnats i ett enkelt hushålls skötande, dessutom sysselsattes eleverna i kindergarten och barnkrubbor, samt erhöilo handarbetsundervisning; teoretiska läroämnen voro: hygien, pedagogik, samhällslära och nationalekonomi. Den högre kursen, hvilken upptog kvinnor, som antingen redan tagit del i socialt arbete eller hade någon sorts praktisk yrkesutbildning bakom sig, afser en mera speciell undervisning i det sociala hjälparbetet. Om den lägre kursen visat sig i stort sedt motsvara de förväntningar som ställts på densamma, så har den högre kursen utan tvifvel vida öfverträffat alla förhoppningar genom den mognad och arbetsifver, hvilka lagts i dagen af eleverna, liksom genom den lätthet, hvarmed desamma praktiskt tillägnat sig de olika undervisningsämnen. Dessa ämnen voro dock icke mindre än tio och endast en timme i veckan kunde ägnas åt hvar och ett af dem: nationalekonomi, statsrätt, socialetik, pedagogik, social hygien, fattigvårdens organisation, sjukvård, skydd för ungdomen samt sociala arbetsproblem. Till att

börja med lära eleverna visat en verklig förtviflan öfver mängden af främmande ämnen, som de på så kort tid skulle sätta sig in i, men efter hand insågo de, att dessa olika grenar belyste samma frågor och förhållanden från olika sidor och att, sedan man funnit den riktiga utgångspunkten, allt samlade sig så att säga till ett stort, gemensamt ämne.

Hvad som framför allt bidragit att hålla elevernas intresse friskt och vaket ända till kursens sista timme, är säkerligen, att man på ett lyckligt sätt förstätt att vid sidan af det praktiska arbetet tillfredsställa elevernas allmänna bildningsbegär genom den teoretiska undervisningen. Man har ständigt haft för ögonen unga människors behof af att klargöra och fördjupa sina egna åskådningar. De praktiska frågorna ha fått tjäna som öfvergång till världsåskådningens och lifsfilosofiens högsta frågor, och på så sätt har man sökt vidga de ungas syn och väcka deras tankar. För ett verksamt, pliktroget och konsekvent arbete fordras personligheter, som själfva kämpat sig fram till klarhet och en själfständig uppfattning af lifvets frågor, och det är detta mål, till hvilket man sökt nå fram.

Den tyska tidningen slutar sin redogörelse med en kritik af flickskolorna i Tyskland samt fastslår, att den sociala kvinnskolan lyckats gifva sina elever hvad de förra icke förmått — ett lifsinnehåll och en enhetlig världsåskådning.

Litteratur.

L.-M. Compain: Le féminisme au XX:e siècle. (Idées modernes 1909).

Den franska tidskriften »Idées modernes», hvilken framträdte detta år och som i värdefull halt är att jämföra exempelvis med Revue des deux mondes — den räknar medarbetare sådana som Joseph Bédier, Emile Faguet, Gabriel Monod, Paul Appell — visar alltifrån sitt första nummer ett stort intresse för kvinnorörelsen. Genom samtliga dess hittills utgifna häften löper en artikelserie benämnd »Le féminisme au XX:e siècle».

Det glädjande faktum att en framstående tidskrift upptager ett dylikt ämne till behandling fördunklas dock väsentligt, då man genomläser artiklarna, hvilka skildra de franska arbeterskornas ställning och deras sammanslutningar. — Är icke detta ett ofattbart stillastående! Jämför de uppgifter, som här gifvas, med förhållandena under medeltiden. Framstegen äro ej stora, fastän nya yrken tillkommit, nya sammanslutningar och benämningar.

Redan år 1292 upptog beskattningslängden i Paris en mängd kvinnliga yrken. Där funnos modister för hufvudbonader af siden och för hufvudbonader med guld- och silfverbroderier, pärlor och stenar, fabrikanter af silkesband och skärp, kvinnor anställda att utkamma hampa, ylle, bomull, silke,

spinnerskor, sömmerskor, kvinnliga barberare, blomsterförsäljerskor, binderskor af blomsterkransar till hufvudprydnad, försäljerskor af gamla kläder, bläck, fågel, tårtor, månglerskor, en rodderska; hvarförutom kunna nämnas fabrikanter af allmoseväskor samt slutligen barnmorskor.

Visserligen voro de kvinnliga yrkesidkarna icke särdeles mångtaliga — sömmerskorna upptagas dock i den ofvannämnda längden till 146 — ej heller voro alla yrken och yrkesgrenar öppna för kvinnor. Fabrikation af orientaliska mattor var dem t. ex. förbjuden, och klädessömmerskorna tillskuro ej kläder, något som var skraddarna förbehållet till långt in på 1600-talet. Men flere kvinnliga yrken voro af betydelse, med full organisation såsom männens och med sina kvinnliga mästare. Linnesömmerskorna hade sin speciella försäljningsgata invid Hallarna; de voro, efter hvad man finner af kungliga räkningar, mycket anlitade af hofvet och synnerligen skickliga, hvilket äfven framgår däraf att under 1400-talet rika borgare, ja, t. o. m. adelsmän sände sina döttrar till linnesömmerskor att lära sömnad. Än mer betydande var modisternas skrå. Lärdomstiden för tillverkare af hufvudbonader med guld och stenar var lång, 6 å 8 år. Först efter denna tid och sedan man ett år praktiserat som *maître* eller *maîtresse*, fick man taga lärning. Inom modistyrket utöfvade kvinnor äfven funktionen af *preud'femmes*. Inom en bransch funnos tre *preud'femmes*, inom en annan en *preud'homme* och två *preud'femmes*, utnämnda af prefekten i Paris. Äfven inom silkesbandväfvarnas skrå funnos *preud'femmes*. Vid slutet af 1200-talet voro de tre mot tre *preud'hommes*. Kvinnor stego här sålunda till rang af yrkesinspektörer, hvilka det ålåg att öfvervaka skråmedlemmarnas produktion och till högre myndighet anmäla förfalskning af vara eller öfverträdelse i allmänhet, att närvara vid lärlingars anställande, presidera vid skråets sammankomster och utöfva en viss jurisdiktion öfver dess medlemmar.

Mot bakgrunden af dessa medeltida notiser verka *M:me Compains* uppgifter från det moderna Frankrike föga lysande, ehuru man ej kan vänta mycket i konkurrensens tidevarf och det äfven under medeltiden, jämte bevis på kamratlighet, såsom en anhållan år 1403 om stadgerevision från »*les maistres, maistresses, ouvriers, ouvrières du métier de Rubaniers*», finnes bevis på motsatsen, exempelvis att män inkräktat på linnesömmerskornas gebit.

För att börja med det hvarmed vi nyss slutade, under den nya industriens tid blef icke förr än år 1908 en kvinna *prud'femme*, medlem af *le conseil des prud'hommes*, — skiljedomstolen i tvister mellan arbetsgifvare och arbetare, hvilken äger vissa beröringspunkter med den medeltida *prud'hommes*-institutionen — och detta först sedan en feministisk förening i årtal verkat för kvinnors valbarhet härtill.

Hurudan är för öfrigt arbeterskans ställning i förhållande till arbetarens? Den synes vara bäst

inom de yrken kvinnor sedan gammalt tillhört. Fördelaktigast ter den sig inom stråhattillverkningen, där regeln »lika lön för lika arbete» tillämpas och där sex kvinnor sitta i fackföreningens råd. En jämlikhet som denna existerar för öfrigt i Paris endast inom en ursprungligen kvinnlig fackförening, stenografernas och maskinskrifvarnas, där kvinnorna fortfarande äro i majoritet och i hvars råd sitta nio kvinnor och fyra män. I landsorten är den mindre sällsynt. Man finner den exempelvis bland mekaniska väfnadsarbetare i Lyon, där, före den förödande krisen, sjuhundra af fackföreningens åttahundra medlemmar voro kvinnor och rådet bestod af fjorton kvinnor och tre män, eller i Roubaix, där väfverskor erhålla samma aflöning som män.

Men i Paris äro i allmänhet landvinningarna små. En och annan kvinna sitter visserligen i fackföreningens råd — så i trädgårdsmästarnas och butiksbiträdenas; för mjölk- och gräddförsäljarnas fackförening står en kvinna t. o. m. i spetsen — men arbetslönerna äro låga, stundom svältlöner, och genomgående lägre än männens. Inom vissa yrken — guldsmeder, skomakare, sockerbagare, typografer — mötas kvinnorna också af nära nog fientlighet från de manliga arbetarnas sida. Så långt har det t. ex. gått, att de manliga typograferna utstrukit de kvinnliga ur »*l'Union des syndicats de la Seine*» och att de söka få hvarje afgående kvinna ersatt med en man.

Till denna hätskhet bära dock kvinnorna själfva väsentligt skulden. Den beror ej blott på ursprunglig ovilja, ehuru äfven sådan spelat in, utan först och främst på kvinnornas nedpressande af arbetslönerna och på deras åtminstone inom typografyrket visade brist på solidaritet. — Öfver hufvud ha kvinnorna icke stor benägenhet för sammanslutning. Modisterna t. ex., detta förr så lysande skrå, ha ej ingått i hattillverkarnas fackförening. Brodöser, kvinnor som arbeta med borst-, handsk-, halsduks-tillverkning, klädessömnad, tvätt, bundtmakeriarbete, vid chokoladfabriker och sockerbagerier etc., alla dessa arbeta så godt som utan sammanslutning och för ytterst låg aflöning.

En viss förlamning tyckes hvila öfver den nutida franska arbeterskan. — *M:me Compain* pekar dock på några tecken till framåtskridande. År 1892 bildade linnesömmerskorna en fackförening — det är ur deras led den första *prud'femme* framgått, *M:me Jouselin*, fackföreningens sekreterare sedan år 1897. Senare ha kvinnliga plym- och blomtillverkare bildat en fackförening, som upprättat en undervisningskurs i yrket. — Inom Kooperationen börjar ock ett kvinnligt initiativ göra sig gällande. Numer finnas äfven utslutande kvinnliga kooperativa företag; ej blott är kvinnan en illa aflönad arbeterska inom de manliga. Det mest intresseväckande af dessa är »*La fleur de Paris*» för tillverkning af blommor, som bildats un-

gefär för ett och ett halft år sedan af en kvinna, M:me Stéphanie Bouvard, tillhörande plym- och blomtillverkarnas fackförening. Företaget startades med ett begynnelsekapital af endast 1,000 francs och det har blott föga understöds af arbetsministeriet, men lefver dock, på grund af de deltagandes offervillighet. Direktrisen själf åtnöjer sig, till dess bättre tider komma, med en obetydlig lön. Allt arbete utföres af kvinnor, såväl blombladens utklippning och färgning som deras sammansättande. Och

fabriken levererar en gros såväl som till enskilda kunder.

I sig själf är ett dylikt företag icke så synnerligen betydande, men det gifver dock tro på möjlig utveckling, om hvilken man annars lätteligen kan komma att misströsta vid en jämförelse sådan som den vi här gjort. Ty de medeltida franska industriarbeterskorna synas på det hela taget varit mer jämställda med männen än hvad fallet är med nutidens.

K. —RD.

Från färdevägar.

I.

Det är en morgon i mars på Genève sjön. Ångbåten har nyss lagt ut från Quai des Pâquis. En slöja af ljusblått töcken hvilar öfver Genève och gör stadskonturens terrassformigt jämt stigande linje, som bryts af katedralens torn och spiror, mjuk och obestämd. Därbakom står Salèves mörka vägg. Mont Blanc är skymdt i töcknet, men le Môles kägla tornar upp i underbart skarp belysning.

På akterdäck är det fullt af turister, engelsmän med sina kameror, misser i korta kjolar och båtmössor, en lång, smärt sydtysk med en mjuk filthatt som skuggar öfver ett par drömmande ögon, lifliga fransmän och bleka, svartskäggiga ryssar. Maskinen arbetar, ångbåten drar en lång, dallrande strimma i det blanka vattnet, stränderna glida förbi, linjerna plånas ut i det ljusa töcknet. Jag öppnar min bok, ögat följer raderna, tankarna äro ännu icke med, det är så långt upp till nordens. Men så tar det mig — nordens språk, vintereftermiddagens skymning, den snöhöljda jorden, det stora, tysta rummet, där det blir så mörkt i vrår och vinklar. Modern sjunger en främmande sång:

Tell me the tales,
that to me were so dear,
long, long ago,
long, long ago.

Ackompanjemangent klingar i spröda toner från det gamla klaveret. I det bleka skymningsljuset mot fönstret blir moderns gestalt som en skugga. När skuggan tiger, hör man uret gå.

Tell me the tales — —

Ett ljussken faller in genom fönstret, när Jens ryktare går förbi med sin lykta.

MONTREUX.

Den engelska lady'n borta vid relingen skrattar högt och de svarta ögonen glittra. Längst bort på akterdäck står den blonde tysken och kastar brödbitar åt fiskmåsarne, som dyka i det djupblåa vattnet, de smala, hvita vingarna blänka i solskenet. Det har klarnat öfver Savoyen, Thonon ligger solbelyst. På andra sidan

sjön, öfver Jurabergen, dröjer ännu det blåa töcknet.

Fagre Ord
fryder mangt et Hjerte,
fagre Ord
har forvoldt mig Smerte,
fagre Ord — —

Det är "Fruen som synger", det är nordens språk, och vinternattens stillhet faller öfver det hvita landet.

Ångbåten glider. Mäktigare och mäktigare stiga bergen upp ur töckenslöjan, tills hela alpedjan ligger i bländande ljus, sol glittrar öfver snömassorna och på den dunkelblåa sjön därnedanför.

Gjennem de fagre Riger på Jorden
gaa vi till Paradis med Sang! — —

Det är åter i den mörka kammaren uppe i nordens, och gossen beder:

Pröfva
Gahns

NORMAL

Skrif- & Kopie-Bläck

Flyter lätt, kopierar utmärkt, bildar ej botten-sats, är mycket hållbart och angriper ej pennan.

— Mo'er, syng igen den jeg ikke forstaar.
Och det tonar igen, svagare än nyss:

Tell me the tales,
that to me were so dear
long, long ago,
long, long ago.

Montreux!

Jag slår igen min bok, Det hvide Hus. Så underligt hade stämningen af skymningsstunden i nordens väft sig samman med de glidande synerna af den blåa sjöns sagostränder. Det är "de fagre Riger paa Jorden", som man drömmer om i långa vinterdagar, "de fagre Riger", där hvarje dag är en fest, där mark och ängar stå fulla af blommor, där luften är ljum och himlen blå, där tankarna vaggas till ro från hvardagarnas sträfvan och slit, från vemodig saknad, från tung sorg.

Débarquement!

Genom trängseln vid tilläggningsplatsen, förbi hotellomnibussar, uppstaplade resgods och bugande portierer går jag i land.

* * *

Montreux! — Clarens! —

Hvar dag är en ny fest. Haf och himmel äro djupt blåa och mellan dem, knappt skönjbart hvar de börja eller sluta, ligga hvita, skimrande massor, väldiga sträckningar med stigande toppar, som förtona uppåt i blå luft och förlänga sig nedåt i spegelbilder i sjön. Vägarna gå uppför höjdslutningarna eller följa stranden. Där ligger Chillon på sin klippgrund, sjöns vågor leka intill murarna af det gamla slottet, hvars fångar endast kunde se "himlen, Alperna och Lac Léman". Öfver vindbrons gråa träplankor går vägen till borggården. Slingerväxterna klänga i ljusgröna rankor öfver de sekelgamla murarna, och solstrålarna leka öfver "l'Escalier d'honneur's" nötta trappsteg och tunga bjällverk. Nere i undervåningens hvälfda rum och gångar härskar en skum dager, genom långsmala gluggar faller endast ett sparsamt ljus öfver vackra byzantiska och romerska pelare. Genom salarna och gemaken, där en gång Savoyens hertigar höllo sitt lysande hof, genom fångelserummen och tortyrkammaren ljuder nu guidens röst, trött och monoton. Det är en ung flicka. Som en somnambul går hon från rum till rum, hon ser sig icke omkring, hon ser icke på de besökande, läpparna forma de gamla inlärda orden utan en skiftning i tonfallet, hennes hand pekar trött på Savoyens vapen, på franska liljan, på gamla skåp och kistor, på de dödsdömdas sten-

CHILLON och DENT DU MIDI.

bädd, på pelaren vid hvilken Bonivard satt kedjad i sex långa år. Utanför lyser solen, utanför leker lifvet — hon är det gamla slottets, de gångna tidernas fånge.

Svindlande högt uppe, badadt i morgonens solsken ligger Caux i kransen af snöberg. Vägen går uppåt i brant stigning, Montreux, Territet, Chillon sjunka i djupet, hotellen blifva små leksakshus, människorna små svarta punkter. Valais' och Savoyens alper stiga bländande hvita i den klara luften, Rocher de Naye och Dent du Jaman, den spetsiga jättetanden, teckna sig i skarpa konturer mot himlens blå.

Hit upp var det, till höjdernas stora tystnad och öde enslighet, som Österrikes olyckliga kejsarinna brukade flykta. År efter år kom hon igen; hvad tänkte hon på, hvad drömde hon om häruppe, medan skyarna drogo öfver den höga fjällplatån, medan gladorna kretsade i vida ringar lågt öfver lyxhotellets torn och tak, medan sol och måne skiftade sitt sken? Nere bland cypresserna på Territets kyrkogård står nu det hvita marmormonumentet öfver kejsarinnan Elisabeth, ett minne af hennes pilgrimsfärder till dessa trakter, som hon älskade så högt och i närheten af hvilka hon nådde sitt tragiska slut. Det banala monumentet, kejsarinnan i dekolleterad galadräkt, återger dock i rena linjer det sköna ansiktets sorgsna majestät.

Öfver ängar, öfversållade med blommor, går vägen till les Avants. Solen bränner som på en högsommardag. Blicken följer de skogklädda höjdernas långa linje, stiger mot alpernas snötoppar och sjunker så — svindlande — ned i Gorge du Chaudrons branta stup.

Däruppe är marken vit af narcissernas snötäcke och luften fylld af den lufva blomdoften.

I aftonens underbara belysning ligger Clarens, drömmande vid randen af den blåa sjön. Violet, rosa, orange leker färgspelet öfver Savoyens berg, öfver Jura dröjer ett gyllne sken. De tusende blommorna i dal och på äng — violer, hyacinter, narciss — sända ut sin doft i aftonens milda luft, gentianan sluter sin underbart djupt blåa blomma med den sjunkande solen. Magnoliaträden stå med tunga, purpuröda knoppar, körsbärsträden i hvit blom.

Hit komma de, fjärran från, lifvets sjuka barn, med oroligt klappande hjärtan att söka läkedom för kropp och själ. Somliga af dem stanna däruppe på Clarens' vackra

kyrkogård, andra draga åter bort till hvardagarnas sträfvan och arbetets id. Men hvad lifvet än gaf och tog, till dem alla måste ändå med solnedgångens trolska färgspel öfver berg och sjö på detta underbara ställe ha kommit uppenbarelse af ett skönhetsrike på jorden. Jag minns just nu en af dem, som lifvet brutit och som kom hit för att söka ro. Hans namn känner hela världen. Det är flere år sedan nu, men jag minns, hur man hvar förmiddag kunde se hans landå långsamt köra vägen fram mellan Clarens och Montreux. Det satt en böjd gestalt på framsätet, de blåa glasögonen och det stora skägget dolde nästan ansiktsdragen, men de flesta visste ändå hvem det var, och månget blottadt hufvud böjde sig djupt vördnadsfullt för den sammansjunkne mannen, hvilken kämpat så troget till det sista för sitt folk och som lidit så mycket — expresidenten Steijn. Hvar eftermiddag kunde man se honom i hans hvilstol utanför hans villa vid sjöstranden, och holländarna i Montreux gingo ofta längs den vackra strandpromenaden under platanerna för att få taga hatten af för den man, som de aktade och ärade så högt.

Men solen sjunker bakom Savoyens berg, färgernas slösande rikedom bleknar bort, en hvit mänskära står blank mot den mörka himlen, dagens sorlande röster dö. Natten kommer till mänskornas barn, till de glada och lyckliga, till de sorgsna och trötta, och de somna in med sinnet fylldt af skönhetsstyner. Verklighetsbildernas färgrikedom väfver sig samman med drömmens fladdrande och förvirrade lek och när morgonen åter kommer, är det morgonen af ännu en ny, strålande dag här bland "de fagre Riger paa Jorden".

E. K—N.

Från allmänheten.

Till S. G. Lorén.

Ett tack till S. G. Lorén för den belysande kritik, som han i sista häftet af Dagny låtit "Spes" artikel "Dräp dem" undergå. Utan tvifvel äro orden "öfverklass, underklass" etc. verkning, icke orsak, och — den sociala frågan blir nog icke förd en enda millimeter fram mot sin lösning genom att afskaffa dessa gängse beteckningar. Detta är nog så riktigt och riktig också den psykologisering, som i herr Loréns inlägg antydes i fråga om en hel del män och kvinnor, som så att säga ofvanifrån, ehuru i bästa välmening, betrakta arbetarfrågan.

Men hvad jag framför allt vill uttala mitt tack för är, att en "som stått och står under fattigdomens banér" följer med hvad s. k. borgerliga kvinnor tänka och säga och själf talar i en tidning, som ehuru språkrör för kvinnointressen, ytterst betydelsefulla för arbeterskorna, tyvärr icke i någon högre grad blifvit dessa senares organ.

Hvad som behöfs är att de olika samhällslagrens människor komma till tals med hvarandra. Heder åt dem, som äro nog fördomsfria att göra hvad de kunna åt den saken! Äfven de som "stå på klasskampens grund", som det heter, måste medgifva, att det icke är nödvändigt att bruka förgiftade vapen. Men det är just hvad man gör i dessa dagar; den dagliga pressen är ett sorgligt vittnesbörd därom.

Är det ett omen för framtiden, att i kvinnornas tidning två sådana insändare som den ofvannämnda under-tecknad S. G. Lorén och "Brytningstider" af Neutral varit synliga? Skola kvinnorna kunna skapa den neutrala zon, hvarigenom kriget med händerna på strupen omöjliggöres och vi nå fram till en tid då intressekonflikter afgöras i fred genom skiljedom?

L—n.

Kvinnorna och det sociala kriget.

Till Dagnys redaktion.

Då jag ser att Dagny öppnat sina spalter för tankeutbyte kvinnor emellan i den nu allt uppslukande frågan om kriget på arbetsmarknaden, ber jag att få fästa tidningens läsares uppmärksamhet på den djupa och vidt utbredda okunnighet om hvad frågan verkligen gäller, som öfverallt möter en — ej alls uteslutande bland kvinnorna — där frågan diskuteras. För att kunna bilda sig ett objektivt omdöme om den verkliga situationen, dess uppkomst och innebörd och för att rätt kunna fatta sin egen ställning till frågan om lockout och storstrejk, sådan den nu föreligger hos oss, bör man först och främst skaffa sig litteratur i arbetarfrågan och söka sätta sig in i hit-hörande ämnen. Till vägledning för de första stegen i denna riktning skulle jag vilja rekommendera den af Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt 1907 utgifna Litteraturförteckningen i sociala frågor, där äfven arbetarfrågan står upptagen och omfattar ett tjugotal arbeten af framstående in- och utländska författare till olika pris från 15 öre.

Det synes mig, att frågan är af den vikt, att ingen kvinna, som annars vill följa med sin tid, bör försumma att skaffa sig den kunskap, som här står till buds.

Litteraturförteckningen, som kostar 5 öre, kan säkert anskaffas genom rösträttsföreningarna på de flesta platser och böcker och broschyrer genom bokhandeln.

Suffragist.

Till frågan om kvinnorna och storstrejken.

Till Dagnys redaktion.

Fröken Redaktör.

I förvissning om att jag med detta uttrycker icke blott mina egna utan en stor mängd svenska kvinnors tankar, ber jag att först få sända ett varmt tack till Dagnys redaktion för det den upplåtit tidningens spalter för diskussion i en fråga, som så lifligt berör oss alla, både kvinnor och män, både små och stora, både fattiga och rika, som den nu pågående konflikten på arbetsmarknaden, hvilken, om den får fortsätta ännu länge, kommer att tillfoga den svenska samhällskroppen och den svenska samhällsmoralen så mycket ondt att det väl är fråga värdt om det någonsin kan botas.

Om männen, blinda af partilidelse och ledda af en samvetslös press, icke kunna känna som människor för människor, icke som svenskar för svenskar, borde dock kvinnorna, som ju annars bruka vara de som föra humanitetens talan, visa, att de icke tappat hufvudet och att de äfven ha hjärta. Liksom barmhärtighetssystemen och sjuk-sköterskan i verkliga krig ofta få ägna sin vård åt de sårade på fiendesidan såväl som på den egna, böra de svenska kvinnor, som nu ha något öfver af barmhärtighetskänsla, icke försumma att göra något för dem, som lida under inbördeskrigets fador, de må nu vara offer för jättelockouten eller storstrejken.

Det borde för alla kvinnor med hjärtat på rätta stället vara klart hvar deras plats är i denna strid. De kvinnor som anse, att det personliga inflytande de kunna utöfva öfver sina män, bröder och söner, är det enda eftersträfvansvärda här i lifvet, böra nu använda allt detta inflytande för att få ett slut på striden, och de, som bruka utöfva välgörenhet, böra icke låta detta tillfälle att utöfva verklig och välbehöflig sådan gå sig ur händerna.

En ropandes röst.

Notiser.

Statsanslag åt Rimforsa landthushållningsskola. Landbruksstyrelsen har i skrivelse till jordbruksdepartementet föreslagit de villkor, på hvilka Fredrika-Bremer-Förbundets landthushållningsskola vid Rimforsa för utbildande af lärarinnor bör för 1910 komma i åtnjutande af 4,000 kr. i statsanslag.

De föreslagna villkoren äro, att tre elever skola äga åtnjuta kostnadsfri undervisning, dock utan att vara befriade från afgifter för kost och logi; att för inträde i skolan skall fordras högre flickskolebildning eller motsvarande kunskapsmått eller folkhögskolekurs; att inträdesökande, som därjämte kunna förete intyg om praktisk duglighet och vana vid landtliga göromål, skola äga företräde; att afgiften för undervisning, kost, logi och lyse ej öfverstiger 600 kr. för år; att plan för undervisningen skall underställas landbruksstyrelsens pröfning och godkännande; samt att till landbruksstyrelsen skall tre månader efter lärokursens avslutande afgifvas berättelse om skolans verksamhet.

I Sköfde bildades den 4 aug. den 148:de lokalafdelningen af Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt efter ett föredrag af fru Jenny Velander om kvinnornas kommunalpolitiska uppgifter. Interimstyrelse tillsattes.

Promenaddräkter och kappor. Vi fästa våra prenumeranters uppmärksamhet på första sidans marginalannons, där Gustaf Holmbloms Kappaffär, Normalmstorg, Stockholm, annonserar sitt välsorterade lager, hvilket kan till det allra bästa rekommenderas.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrifvelsen i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
" II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.)	6: —
" III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	—: 50
" IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	—: 10
" V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt	—: 40
" VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 25
" VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland.....	—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10
Elin Wahlquist: Partipolitiken och kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 03

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt	—: 05
" 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
" 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?.....	—: 10
" 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
" 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?	—: 05
" 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
" 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ...	—: 15
" 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	—: 05
" 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst öfvertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen	—: 05
Minneslista	—: 05
Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning.....	—: 60
(—: 75)	—: 60
Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter	—: 10
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen	—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre	—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren	—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt	—: 25
Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskräf	—: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvireras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen n:ris 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

Kindergarten (Lekskola).

En ung flicka, som genomgått åttaklassigt läroverk och fullständig kurs vid Berliner Frøbels-Vereins Kindergartenseminarium, önskar anställn. som lärarinna vid lekskola eller i familj. Utmärkta ref. Svar märkt "M. S.", vidarebefordras af S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

Å större herregård

i folkrik trakt där godt och vänligt hem finnes (icke inackorderingsställe) önskar bättre medelålders flicka någon tids sysselsättning mot fritt vivre och fria resor. Mångårig vana vid hushållsgöromål samt tillsyn af enkelt men ordningssamt hem. Goda referenser. Svar till "Omväxling", Sv. Dagbl. annonskontor, f. v. b.

Flicka

som genomgått 8 kl. läroverk, önskar till hösten plats som guvernant för mindre barn. Svar till "18 år", Antikvariatet, Örebro.

LEDIGA PLATSER.

HUSMODER. Husmodersbefattningen vid Västerviks lasarett kungöres ledig att tillträda instundande höst.

Lön kronor 500 per år jämte allt fritt. Sökande torde insända egenhändigt skriven ansökan åtföljd af prästbetyg och betygsafskrifter föredn 1 September till Lasarettsdirektionen i Västervik.

LÄRARINNA, van att undervisa L minderåriga, önskas i enkelt hem på landet medio af September. Svar jämte betyg, referenser, lönepretentioner, samt helst med fotografi sändes till "Axel 1891" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Modebyrå,

Drottninggatan 81 A, 2 tr.
Stockholm.

A. T. Brunkeb. 719. R. T. Vasa 261.

meddelar råd

vid val af damtoaletter, färger, modeller m. m., vid ordnandet af väningar, dekorerung för fester m. m. Uppköper modevaror för damer i landsorten. Moderat arvode.

Fru A. Beijer, kl. 11—5.

Gynna

Dagnys annonsörer!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

**Deposition
&
Sparkassa**

4 1/2 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

**Marianelunds
Praktiska skola.**

Sveriges mest vidtomfattande praktiska läroanstalt, på kristlig grundval, med Realskola, Gymnasium, Handelsinstitut, Teknisk skola, Landtmannaskola, Juridiskt seminarium för länsmansaspiranter och polismän, Hushållsskola, Slöjdskola och Slöjdläroinneseminarium, Musikskola m. m., börjar sina hufvudkurser 15 augusti med nyinträde 1 och 15 september, 1 oktober, 1 november och 10 januari. Denna skola, den mest snabbbläsande, har bibringat elever med endast folkskolan som underlag realskoleexamen på 7 å 8 månader och läst in ett par årskurser vid Sveriges mest framstående tekniska skola på lika många månader. Vid skolan förekommer undervisning i djurskyddslära för alla eleverna. Vacker natur, härlig luft. Bad. Illustrerade prospekt mot 2 porton.

Albert Lindström,
Marianelund.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid kl. 1/2 10—4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336.

Ullgarn,

Svenskt och Engelskt för hand- och maskinstickning samt till väfnad, Hamburgergarn, Zéfir- och Kastorgarn, Carmen-, Tua- och Andalusia-garn till Schalar. Oblekt, Blekt och Crémefärgadt Fiskegarn till Gardiner, Glansgarn, Mattvarp, Mattskedar och finare Väskedar, allt till lägsta priser i

Axel Hinderssons Garnbod, Hötorget 13.

Rodenstamska

Slöjd- och Hushållsskolan
Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkösklärrarinne-kurs. Slöjdläroinnekurs. Hemslöjds- och Växtfärgningskurs.

7 meter mörkblå Damcheviot tjock stark vintervara 70 cm bred finnes äfven i svart, grå, brun eller röd färg till 4,20. Blustyg 2,2 met. prima velourflanell, 70 cm. bred i 100-tals vackra mönster, som vanligen kostar 75 öre m. erhålles till 1 kr., 10 bitar 9,80. Rosatvills till underkläder, kraftig stark vara 32 öre met., do extra prima skår eller blå äfven passande till herrkalsonger 0,40 met. Tillskrif Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrogatan 23 A., Stockholm.

Yttre skador.

Såsom smärtstillande medel vid yttre skador samt motverkande svullnad och inflammationer anses Salubrin oumbärligt af alla, som lärt känna det och vid inköp icke låta förleda sig att i stället för originalfabrikatet emottaga underhålliga efterrapningar. Tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co., Akademigränd 1, Stockholm.

**Kvinliga
agenter.**

i landsorten sökes för lättsåld artikel. Hög provision. Reflekerande vände sig i bref till **A. L.**, Dagnys expedition.

**Nya
Nådhammarhemmet
Djursholm**

Riks Djursh. 122. A. T. Djursh. 52 erbjuder klena och nervösa personer ett lugnt och stilla hvilohem. Pris pr dag 5—8 kronor.

**SIGRID WÅGMAN
FOTOGRAFIATELIER
3 UPPLANDSGATAN 3
(invid Norra Bantorget)**

Grupper i det fria. Förstoringar utföras. Förstklassigt arbete! Amatörer undervisas! Pris fr. **Kr. 6** pr duss. A. T. 83 03. Obs. Hiss I.

Hygieniska Skodon

tillverkas för Herrar, Damer o. Barn. OBS! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen. Skodon tillverkas äfven efter modern fason. Allt arbete utföres noggrant och af bästa material.

P. Gust. Pettersson.
52 Drottninggatan 52.

**Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom **Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,** 54 Drottninggatan.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det i änge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

**Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),**

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten inflyttna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositiörens värde, dock ej under två kronor.

Fem praktiska äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Louise Gagner. 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från **Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm.** (Stina Quint.)

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Seger och nederlag?

Berlins sociala kvinnoskolas första arbetsår.

L. M. Compain: Le féminisme au XX:e siècle. Af K. —rd.

Från färdevägar. I. Af E. K—n.

Från allmänheten.

Notiser.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.